Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 19 december 2024*

”Begäran om förhandsavgörande – Asylpolitik – Förordning (EU) nr 604/2013 – Artikel 3.2 – Överföring av asylsökanden till den medlemsstat som är ansvarig för att pröva asylansökan – Artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Risk för omänsklig eller förnedrande behandling – Bevismedel och beviskrav vad gäller den faktiska risken för omänsklig eller förnedrande behandling på grund av systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande i den ansvariga medlemsstaten – Den ansvariga medlemsstaten har beslutat att tillfälligt inte överta eller återta asylsökande”

I de förenade målen C-185/24 och C-189/24 [Tudmur] [i],

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Förvaltningsöverdomstolen i Nordrhein-Westfalen, Tyskland) genom beslut av den 14 februari 2024, som inkom till EU-domstolen den 7 och 8 mars 2024, i målen

RL (C-185/24),

QS (C-189/24)

mot

Bundesrepublik Deutschland,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Jürimäe (referent), domstolens ordförande K. Lenaerts samt domarna M. Gavalec, Z. Csehi och F. Schalin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: tyska.

[i] Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Tysklands regering, genom J. Möller och R. Kanitz, båda i egenskap av ombud,

– Danmarks regering, genom D. Elkan, M. Jespersen och C. Maertens, samtliga i egenskap av ombud,

– Frankrikes regering, genom R. Bénard och O. Duprat-Mazaré, båda i egenskap av ombud,

– Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av L. D'Ascia och D.G. Pintus, avvocati dello Stato,

– Österrikes regering, genom A. Posch, J. Schmoll och M. Kopetzki, samtliga i egenskap av ombud,

– Finlands regering, genom H. Leppo, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom A. Katsimerou och B. Schima, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande i respektive mål avser tolkningen av artikel 3.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (EUT L 180, 2013, s. 31) (nedan kallad Dublin III-förordningen).

2 Respektive begäran har framställts i mål mellan två syriska medborgare och Bundesrepublik Deutschland (Förbundsrepubliken Tyskland). Målen rör beslut om att avslå nämnda personers asylansökningar och att utvisa dem till Italien.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) anges följande:

”Ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling.”

4 I skäl 4 och 5 i Dublin III-förordningen anges följande:

”(4) I slutsatserna från [Europeiska rådets särskilda möte i] Tammerfors förklarades också att [det gemensamma europeiska asylsystemet] på kort sikt bör omfatta ett tydligt och praktiskt genomförbart sätt att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en asylansökan.

(5) En sådan metod bör bygga på objektiva kriterier, som är rättvisa för både medlemsstaterna och de berörda personerna. Den bör särskilt göra det möjligt att snabbt fastställa ansvarig medlemsstat, för att garantera faktisk tillgång till förfarandena för beviljande av internationellt skydd och inte äventyra målet att behandla ansökningar om internationellt skydd snabbt.”

5 I artikel 3 (”Tillgång till förfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd”) i Dublin III-förordningen föreskrivs följande i punkterna 1 och 2:

”1. Medlemsstaterna ska pröva varje ansökan om internationellt skydd som lämnas in av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person […] på någon av medlemsstaternas territorium, inklusive vid gränsen eller i transitområden. Ansökan ska prövas av en enda medlemsstat, som ska vara den medlemsstat som enligt kriterierna i kapitel III fastställs som ansvarig.

2. Om ansvarig medlemsstat inte kan fastställas på grundval av kriterierna i denna förordning […], ska den medlemsstat där ansökan om internationellt skydd först lämnades in ansvara för prövningen.

Om det är omöjligt att överföra en sökande till den medlemsstat som ursprungligen utsetts som ansvarig på grund av att det finns välgrundade skäl att anta att det finns systematiska brister [systembrister] i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för sökande i den medlemsstaten, vilket medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i [stadgan], ska den medlemsstat som genomför förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat fortsätta att undersöka de kriterier som anges i kapitel III för att fastställa huruvida en annan medlemsstat kan utses som ansvarig.

Om överföringen i enlighet med denna punkt inte kan göras till någon medlemsstat som utsetts på grundval av kriterierna i kapitel III eller till den medlemsstat där ansökan först lämnades in, ska den medlemsstat som genomför förfarandet för att fastställa vilken medlemsstat som är ansvarig bli ansvarig medlemsstat.”

Tysk rätt

6 I 29 § punkt 1 i Asylgesetz (asyllagen), i dess lydelse av den 2 september 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798), senast ändrad genom 1 § i lagen av den 19 december 2023 (BGBl. 2023 I, nr 382) anges följande:

”En asylansökan ska avvisas om

1. en annan medlemsstat är ansvarig för genomförandet av asylförfarandet

a) enligt [Dublin III-förordningen]

…”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

7 RL och QS är två syriska medborgare. De ansökte om asyl i Tyskland den 30 december 2021 respektive den 15 februari 2022.

8 På grundval av uppgifter som fanns i databasen Eurodac konstaterades dock att det var Republiken Italien som var ansvarig medlemsstat för att pröva de två asylansökningarna.

9 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Federala migrations- och flyktingmyndigheten, Tyskland) (nedan kallad migrationsmyndigheten) vände sig därför till Republiken Italien med en begäran om att denna stat skulle överta RL och QS. Denna begäran lämnades obesvarad.

10 Genom beslut av den 31 mars 2022 respektive den 19 april 2022 avvisade migrationsmyndigheten RL:s och QS asylansökningar med stöd av 29 § punkt 1.1 a i asyllagen, i dess lydelse enligt lagen av den 19 december 2023. Som skäl för besluten angavs att Republiken Italien var ansvarig medlemsstat för att pröva deras asylansökningar. Myndigheten beslutade även att RL och QS skulle utvisas till Italien.

11 RL och QS överklagade respektive beslut till Verwaltungsgericht Düsseldorf (Förvaltningsdomstolen i Düsseldorf, Tyskland). Genom beslut av den 25 respektive den 29 april 2022 förordnade denna domstol om att dessa överklaganden skulle ha suspensiv verkan. Genom domar av den 11 respektive den 13 maj 2022 upphävde domstolen migrationsmyndighetens beslut.

12 Förbundsrepubliken Tyskland överklagade dessa domar till den hänskjutande domstolen, Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Förvaltningsöverdomstolen i Nordrhein-Westfalen, Tyskland).

13 Under tiden som handläggningen av dessa mål om överklagande pågick skickade den italienska Dublinenheten, den 5 december 2022, ut en cirkulärskrivelse till Dublinenheterna i samtliga medlemsstater. Skrivelsen hade följande lydelse:

”Vi informerar er om att vi av plötsligt uppkomna tekniska skäl, som är kopplade till bristen på mottagningsanläggningar, måste be medlemsstaterna om att, med verkan från och med i morgon, tills vidare inte verkställa överföringar till Italien, såvida det inte rör sig om fall som avser familjeåterförening för ensamkommande barn.

Vi återkommer inom kort med närmare ytterligare information om hur länge detta tillfälliga stopp för överföringar till Italien ska gälla.”

14 Den 7 december 2022 skickade den italienska Dublinenheten ut en andra cirkulärskrivelse, som hade följande lydelse:

”I anslutning till det tidigare meddelandet av den 5 december om tillfälligt stopp för överföringar till Italien (med undantag för fall som rör familjeåterförening för ensamkommande barn) på grund av att bristen på mottagningsanläggningar vill vi nu meddela följande.

Med hänsyn till den stora tillströmningen av tredjelandsmedborgare, både vid sjö- och landgränserna, informerar vi er om att vi behöver se över tidsplanen för mottagandet av dessa personer, även med beaktande av bristen på tillgängliga mottagningsplatser.”

15 Den 21 juni 2023 meddelade den hänskjutande domstolen beslut i de ovan i punkt 12 nämnda målen om överklagande, varigenom den ogillade Förbundsrepubliken Tysklands överklagande i båda målen. I skälen till besluten anförde den att Förbundsrepubliken Tyskland hade blivit ansvarig för prövningen av RL:s och QS asylansökningar, i enlighet med artikel 3.2 tredje stycket i Dublin III-förordningen, eftersom det inte var möjligt att överföra dessa asylsökande till Italien.

16 Besluten överklagades därefter till Bundesverwaltungsgericht (Federala högsta förvaltningsdomstolen, Tyskland), som upphävde dem och återförvisade målen till den hänskjutande domstolen för förnyad prövning.

17 Den hänskjutande domstolen har i sin begäran om förhandsavgörande, som framställts i samband med denna förnyade prövning, anfört att i enlighet med bestämmelserna i Dublin III-förordningen är Republiken Italien ansvarig medlemsstat för att pröva de aktuella asylansökningarna. Ansökningarna skulle således ha kunnat avvisas om inte Förbundsrepubliken Tyskland blev ansvarig medlemsstat enligt artikel 3.2 andra och tredje styckena i förordningen på grund av att det finns sådana ”systembrister” i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande i Italien som innebär en risk för omänsklig eller förnedrande behandling, i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.

18 Den hänskjutande domstolen anser att det är nödvändigt att klargöra tolkningen av begreppet ”systembrister”, i den mening som avses i artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen. I de nationella målen uppkommer nämligen frågan huruvida det kan anses vara fråga om systembrister om den ansvariga medlemsstaten vägrar – förutom i sällsynta undantagsfall – att överta eller återta asylsökande, och detta på obestämd tid.

19 Den hänskjutande domstolen anser att denna fråga ska besvaras jakande. Den har till stöd för denna uppfattning anfört att Republiken Italien, genom att medvetet vägra att överta eller återta asylsökande, agerar på ett sätt som innebär att denna stat redan från början nekar de asylsökande tillgång till asylförfarandet och mottagande.

20 För det fall EU-domstolen skulle anse att nämnda fråga ska besvaras nekande, vill den hänskjutande domstolen även få klarhet i på vilket sätt den kan bedöma om det föreligger systembrister i ett fall där den ansvariga medlemsstaten vägrar att överta eller återta asylsökande. I ett sådant fall är det nämligen omöjligt att inhämta objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter om asylförfarandet och mottagningsvillkoren för asylsökande av det slag som krävs för att göra denna bedömning.

21 Det är mot den nu angivna bakgrunden som Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Förvaltningsöverdomstolen i Nordrhein-Westfalen) har beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 3.2 andra stycket i [Dublin III-förordningen] tolkas på så sätt att det finns systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande i den ursprungligen ansvariga medlemsstaten som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i [stadgan], om denna medlemsstat i princip vägrar att överta eller återta asylsökande, och detta på obestämd tid, på grund av ett statligt beslut om att tillfälligt inte godta framställningar om överföring [enligt nämnda förordning]?

2) Om den första frågan besvaras nekande, ska artikel 3.2 andra stycket i [Dublin III-förordningen] tolkas på så sätt att omfattningen av de unionsrättsliga kraven på klarläggande av de faktiska omständigheterna – vilka innebär att det ska finnas fastställda objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter om asylförfarandet och mottagningsvillkoren för asylsökande som ska överföras – begränsas i fall där den behöriga domstolen inte kan erhålla dessa uppgifter, utan endast skulle kunna utreda hypotetiska omständigheter, eftersom den medlemsstat [som är att betrakta som ansvarig] i princip vägrar att överta eller återta asylsökande, och detta på obestämd tid, på grund av ett statligt beslut om att tillfälligt inte godta framställningar om överföring [enligt nämnda förordning]?”

Förfarandet vid EU-domstolen

22 Domstolens ordförande beslutade den 25 april 2024 att förena målen C-185/24 och C-189/24 beträffande det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

23 Domstolens ordförande beslutade samma dag att dessa mål skulle handläggas med förtur.

24 Genom beslut av EU-domstolens ordförande den 7 juni 2024 avslogs den hänskjutande domstolens begäran om att målen skulle handläggas skyndsamt i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 105 i rättegångsreglerna.

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

25 Den italienska regeringen har gjort gällande att den andra frågan inte kan tas upp till prövning. Den anser att frågan är rent hypotetisk, eftersom den bygger på en premiss som är felaktig och strider mot principen om ömsesidigt förtroende, vad beträffar de skäl som ligger bakom beslutet att tillfälligt stoppa överföringar enligt Dublin III-förordningen till Italien.

26 EU-domstolen gör i denna del följande bedömning. Enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. En begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågeställningen är

hypotetisk eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 18 juni 2024, Bundesrepublik Deutschland (Verkan av ett beslut om beviljande av flyktingstatus), C-753/22, EU:C:2024:524, punkt 44 och där angiven rättspraxis).

27 I förevarande fall framgår det otvetydigt av respektive begäran om förhandsavgörande att den andra frågan avser tolkningen av unionsrättsliga bestämmelser som är relevanta för prövningen av de nationella målen. Härtill kommer att den hänskjutande domstolen har redogjort för den tillämpliga lagstiftningen och omständigheterna i de nationella målen på eget ansvar. Det ankommer därför inte på EU-domstolen att pröva vilka premisser som ligger till grund för begäran om förhandsavgörande i de båda nationella målen.

28 Av detta följer att den andra frågan kan tas upp till prövning.

Prövning i sak

29 Den hänskjutande domstolen har ställt sina två frågor, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen ska tolkas på så sätt att enbart den omständigheten att den medlemsstat som anses vara ansvarig enligt de i kapitel III i förordningen angivna kriterierna (nedan kallade ansvarskriterierna) ensidigt har beslutat att tillfälligt inte överta eller återta asylsökande är tillräcklig för att det ska kunna slås fast att det i denna medlemsstat finns sådana systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling, i den mening som avses i artikel 4 i stadgan. Om denna fråga besvaras nekande vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilka omständigheter den kan lägga till grund för att fastställa att det finns systembrister i ett sådant fall.

30 EU-domstolen gör i denna del följande bedömning. Av rättspraxis framgår att unionsrätten bygger på den grundläggande premissen att varje medlemsstat delar en rad gemensamma värden – vilka utgör grunden för Europeiska unionen i enlighet med vad som anges i artikel 2 FEU – med alla andra medlemsstater och erkänner att de andra medlemsstaterna delar dessa värden med den. Denna premiss innebär och motiverar att det råder ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna om att dessa värden kommer att erkännas, och därmed om att den unionsrätt genom vilken de genomförs kommer att iakttas, samt om att respektive nationell rättsordning anses kunna ge ett likvärdigt och effektivt skydd för de i stadgan garanterade grundläggande rättigheterna, bland annat i artiklarna 1 och 4, vilka stadfäster ett av unionens och dess medlemsstaters grundläggande värden, nämligen människans värdighet, som bland annat innebär ett förbud mot omänsklig eller förnedrande behandling (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 80, och dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 43 och där angiven rättspraxis).

31 Principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna har en grundläggande betydelse inom unionsrätten, eftersom den gör det möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser. Närmare bestämt innebär denna princip – särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa – att respektive medlemsstat, förutom under exceptionella omständigheter, har en skyldighet att utgå från att alla de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och, i synnerhet, de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten (dom av den 19 mars 2019,

Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 81 och där angiven rättspraxis, och dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 44).

32 Det nu sagda innebär följande. Inom ramen för det gemensamma europeiska asylsystemet, och särskilt inom ramen för Dublin III-förordningen, ska det presumeras att behandlingen av asylsökande i varje medlemsstat är förenlig med kraven i stadgan, i konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, som undertecknades i Genève den 28 juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)), trädde i kraft den 22 april 1954 och kompletterades genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967 och trädde i kraft den 4 oktober 1967 och i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 82 och där angiven rättspraxis, och dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 45).

33 Det kan dock inte uteslutas att det i praktiken uppkommer betydande svårigheter när det gäller hur det gemensamma asylsystemet fungerar i en viss medlemsstat, och att det därför finns en allvarlig risk för att asylsökande som överförs till denna medlemsstat behandlas på ett sätt som inte är förenligt med deras grundläggande rättigheter (dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 83 och där angiven rättspraxis, och dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 46).

34 Mot denna bakgrund anges i artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen att en asylsökande inte får överföras till den ansvariga medlemsstaten om det finns välgrundade skäl att anta att han eller hon löper en risk att utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling, i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, på grund av systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande i den medlemsstaten (dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 47). I ett sådant fall framgår det av artikel 3.2 andra och tredje styckena i Dublin III-förordningen att rollen som ansvarig medlemsstat för att pröva asylansökan övergår till den medlemsstat som genomför förfarandet för att fastställa ansvarig medlemsstat, om den efter en fortsatt granskning av ansvarskriterierna i förordningen konstaterar att det är omöjligt att överföra sökanden till någon medlemsstat som utsetts på grundval av nämnda kriterier eller till den medlemsstat där ansökan först lämnades in (dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 86).

35 Det framgår dock otvetydigt av artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen att det endast är ”systembrister” som ”medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i [stadgan]” som gör det omöjligt att överföra en asylsökande till den ansvariga medlemsstaten. Bestämmelsen innehåller således två kumulativa villkor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkterna 57 och 58).

36 Det första villkoret är att det ska föreligga ”systembrister” som är kvarstående över tid och allmänt sett rör asylförfarandet och mottagningsvillkoren för asylsökande eller, i vart fall, för vissa grupper av asylsökande, betraktade som en helhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 59).

37 De aktuella bristerna måste dessutom vara av en viss allvarlighetsgrad, varvid den lägsta allvarlighetsgrad som krävs är synnerligen hög. Det får anses vara fråga om brister som når upp till denna lägsta allvarlighetsgrad i fall där likgiltigheten hos myndigheterna i en medlemsstat leder till att personer som är helt och hållet beroende av bistånd från det offentliga befinner sig – oberoende av deras egen vilja och personliga val – i en extrem materiell nödsituation, som innebär att de inte kan tillgodose sina mest grundläggande behov, såsom mat, personlig hygien och tak över huvudet, och att deras fysiska eller mentala hälsa påverkas negativt eller att de hamnar i en tillvaro av förnedring som är oförenlig med mänsklig värdighet. Det nu sagda innebär att även om det är fråga om förhållanden som präglas av en påtaglig utsatthet eller kraftigt försämrade levnadsvillkor för de berörda personerna, så kan den erforderliga lägsta allvarlighetsgraden inte anses vara uppnådd om förhållandena inte är förenade med extrem materiell nöd som innebär att personerna hamnar i en situation som är så allvarlig att den kan likställas med omänsklig eller förnedrande behandling (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkterna 91–93, och beslut av den 13 november 2019, Hamed och Omar, C-540/17 och C-541/17, EU:C:2019:964, punkt 39).

38 Det andra villkoret är att det ska föreligga en risk för sådan behandling, och detta villkor är således uppfyllt om de aktuella systembristerna medför en risk för att de berörda personerna utsätts för behandling som strider mot artikel 4 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 62).

39 När en domstol som har att pröva ett överklagande av ett beslut om överföring ska bedöma dessa två villkor i artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen gäller följande enligt EU-domstolens praxis. Om den nationella domstolen har tillgång till uppgifter som har lagts fram av den berörda personen i syfte att visa förekomsten av en sådan risk, är den skyldig att på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter, och med beaktande av den norm för skydd av de grundläggande rättigheterna som garanteras i unionsrätten, bedöma huruvida dessa två villkor är uppfyllda (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 90, och dom av den 30 november 2023, Ministero dell'Interno m.fl. (Gemensam broschyr – Indirekt refoulement), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 och C-328/21, EU:C:2023:934, punkt 136). Den nationella domstolen är även skyldig att, på eget initiativ, beakta relevanta uppgifter som den har kännedom om för att ta ställning till om artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen ska tillämpas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 februari 2024, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ömsesidigt förtroende vid överföring), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 77).

40 EU-domstolen finner, i likhet med vad Europeiska kommissionen och samtliga regeringar som har yttrat sig i förevarande mål har påpekat, att innebörden av nu redovisad rättspraxis är följande. Enbart den omständigheten att den ansvariga medlemsstaten ensidigt och i strid med sina skyldigheter enligt det gemensamma europeiska asylsystemet har tillkännagett ett tillfälligt stopp för samtliga överföringar av asylsökande till dess territorium, vilket innebär att den tillfälligt vägrar överta eller återta asylsökande, kan inte läggas till grund för en presumtion att det föreligger systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren som utsätter den berörda asylsökanden för en allvarlig risk för omänsklig eller förnedrande behandling. För att det ska kunna konstateras att sådana systembrister och en sådan risk föreligger krävs det tvärtom att det görs en konkret bedömning på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter.

41 Denna tolkning vinner stöd av de mål som eftersträvas med Dublin III-förordningen, däribland att införa en tydlig och fungerande metod för att fastställa ansvarig medlemsstat och att förhindra sekundära förflyttningar av asylsökande mellan medlemsstaterna (dom av den 30 november 2023, Ministero dell'Interno m.fl. (Gemensam broschyr – Indirekt refoulement), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 och C-328/21, EU:C:2023:934, punkt 141 och där angiven rättspraxis).

42 En ansvarig medlemsstat enligt ansvarskriterierna i Dublin III-förordningen kan dock inte anses ha rätt att avsäga sig sitt ansvar enligt förordningen genom ett ensidigt tillkännagivande. En sådan möjlighet skulle nämligen leda till att förordningens ansvarskriterier åsidosattes, vilket därigenom skulle riskera att äventyra Dublinsystemets funktion. Härtill kommer att ett sådant ensidigt tillkännagivande inte kan läggas till grund för slutsatsen att det föreligger sådana systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande som medför en allvarlig risk för omänsklig eller förnedrande behandling, så till den grad att dessa brister utgör hinder för samtliga överföringar av asylsökande till den ansvariga medlemsstaten och att ansvaret övergår från den medlemsstaten till den medlemsstat dit den berörda asylsökanden har rest. Detta eftersom det annars skulle kunna uppstå incitament till sådana sekundära förflyttningar och att asylsökande därigenom skulle kunna uppmuntras att fortsätta sin migrationsrutt till en annan medlemsstat som i deras ögon förefaller erbjuda förmånligare villkor.

43 Det nu anförda innebär följande. Den omständigheten att den enligt Dublin III-förordningens ansvarskriterier ansvariga medlemsstaten ensidigt har beslutat om ett tillfälligt stopp för övertagande och återtagande av asylsökande kan inte i sig läggas till grund för att, med stöd av artikel 3.2 andra stycket i förordningen, slå fast att det i den medlemsstaten föreligger sådana systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.

44 Även i ett sådant fall ankommer det följaktligen på den domstol som har att pröva ett överklagande av ett överföringsbeslut att bedöma om det föreligger sådana systembrister och en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan, varvid denna bedömning ska göras enligt de villkor som anges i punkterna 35–39 ovan nämnd rättspraxis.

45 EU-domstolen vill i detta avseende – med hänsyn till vad den hänskjutande domstolen söker klarhet i – därutöver påpeka följande. Den nyss nämnda bedömningen, som ska grundas på objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter, är visserligen alltid till viss del en framåtblickande bedömning. Det ankommer nämligen på den behöriga domstolen att pröva vilka risker som den berörda personen löper vid tidpunkten för själva överföringen, under asylförfarandet eller efter det att asylförfarandet avslutats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, punkt 88, och dom av den 30 november 2023, Ministero dell'Interno m.fl. (Gemensam broschyr – Indirekt refoulement), C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 och C-328/21, EU:C:2023:934,punkt 135). Det kan dock inte anses vara omöjligt att göra en sådan bedömning, och det är inte heller fråga om en rent hypotetisk bedömning.

46 Det framgår nämligen av rättspraxis att den domstol som har att pröva ett överklagande av ett överföringsbeslut har möjlighet att vid nämnda prövning beakta allt tillgängligt material. Det kan till exempel röra sig om eventuella regelbundna och samstämmiga rapporter från internationella icke-statliga organisationer om de praktiska svårigheter som det gemensamma europeiska asylsystemet ger upphov till i den berörda medlemsstaten eller om handlingar från Förenta

nationernas flyktingkommissariat. Det kan även röra sig om handlingar och informationsutbyte som förekommit inom ramen för genomförandet av Dublinsystemet (se, analogt, dom av den 21 december 2011, N.S. m.fl., C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkterna 90 och 91). Den behöriga domstolen får således beakta allt material som gör det möjligt att fastställa att det föreligger systembrister av aktuellt slag och att det finns en risk för omänsklig eller förnedrande behandling i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.

47 Mot bakgrund av det ovan anförda ska de hänskjutna frågorna besvaras enligt följande. Artikel 3.2 andra stycket i Dublin III-förordningen ska tolkas på följande sätt:

– Enbart den omständigheten att den medlemsstat som anses vara ansvarig enligt de i kapitel III i förordningen angivna kriterierna ensidigt har beslutat att tillfälligt inte överta eller återta asylsökande är inte tillräcklig för att det ska kunna slås fast att det i denna medlemsstat finns sådana systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling, i den mening som avses i artikel 4 i stadgan.

– För att det ska kunna slås fast att sådana systembrister föreligger krävs att det görs en bedömning av samtliga relevanta omständigheter på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter.

Rättegångskostnader

48 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 3.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat

ska tolkas på följande sätt:

Enbart den omständigheten att den medlemsstat som anses vara ansvarig enligt de i kapitel III i förordningen angivna kriterierna ensidigt har beslutat att tillfälligt inte överta eller återta asylsökande är inte tillräcklig för att det ska kunna slås fast att det i denna medlemsstat finns sådana systembrister i asylförfarandet och i mottagningsvillkoren för asylsökande som medför en risk för omänsklig eller förnedrande behandling, i den mening som avses i artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

För att det ska kunna slås fast att sådana systembrister föreligger krävs att det görs en bedömning av samtliga relevanta omständigheter på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och korrekt uppdaterade uppgifter.

Underskrifter